

Oponentský posudek magisterské diplomové práce

„*Propemptikon* a další tradiční formy v Horatiových *Odách* a *Epódách*“

Lenky Prokopcové

Téma své diplomové práce si Lenka Prokopcová vybrala z dějin římské literatury, a to přímo z jejího vrcholného období: rozhodla se prozkoumat roli tradičních lyrických básnických forem, jejichž kořeny sahají do archaické řecké lyriky, v díle Horatiově. Na první pohled by se mohlo zdát, že se jedná o téma dávno dopodrobna zpracované – Horatius má lví podíl na přenesení těchto uznávaných forem do římské literatury, a otázka podob recepce řecké literatury v Římě byla pro klasickou filologii v řadě období jejího vývoje (včetně toho současného, postmoderního) velmi palčivá. Práce Lenky Prokopcové nicméně přesvědčivě ukazuje, že toto téma není vyčerpané, respektive že i pro nejprobádanější velké básníky platí, že interpretace jejich díla není a nikdy nemůže být definitivně uzavřená. Úskalím tohoto typu témat je bohatá předchozí sekundární literatura a často široké spektrum názorů, s nimiž se badatel (diplomand) musí vypořádat.

Hned na úvod je třeba říci, že s tímto obecným úskalím se Lenka Prokopcová vypořádala se ctí. Bibliografie (str. 98-102, téměř osmdesát položek hlavně v angličtině, méně v němčině a češtině) i příslušné pasáže shrnující dosavadní bádání ukazují, že dokáže relevantní sekundární literaturu shromáždit, zpracovat, přehledně shrnout a zaujmout k ní kritický postoj, případně formulovat na jejím základě vlastní hypotézu. Oddíly, ve kterých na základě podobného studia textu i jeho interpretací autorka vyslovuje svůj názor, považuji za jedny z nejcennějších v celé práci (příkladně např. ve shrnutí Carrubovy studie o *Ódě* I,3 a polemice s ní na str. 51-53 nebo v přehledu názorů na *Ódu* III,27 na str. 76-82, doplněný syntézou na následujících stranách). Autorka se nicméně nebojí vyslovovat svůj názor ani v dílčích otázkách (např. k rozdílu mezi řeckou a římskou tradicí propemptika, str. 24, na dataci Cinnova propemptika, str. 16, či ve prospěch *lectio difficilior* „iuerit“ v textu *Epódy* X, str. 32).

Dalšími rysy práce Lenky Prokopcové jsou systematickosti a důkladnosti. Ty jsou zřetelné už ze samotné struktury práce. V jejích prvních třech částech se autorka podrobně zabývá žánrem propemptika v řecké a římské literatuře a jeho charakteristickým motivickým

inventářem.¹ V klíčové páté části se pak soustředí na tři Horatiovy básně, které z tohoto žánru vycházejí – *Epódu X* a *Ódy I,3* a *III,27*. Jim věnované tři kapitoly mají podobnou strukturu: každá ze zvolených básní je nejprve předmětem rozboru (který je v podstatě strukturovaným převyprávěním obsahu básně, jejíž text s překladem předchází), dále jsou uvedeny její inspirační zdroje a/nebo shrnuty názory sekundární literatury na sporné body v jejím výkladu, kapitolu uzavírá syntetizující interpretace, jež kombinuje odkazy na sekundární literaturu s vlastními postřehy a hypotézami. Závěr (str. 93-97) shrnuje výsledky interpretace všech tří básní, následuje přehledně uspořádaná bibliografie. Práci v příloze doplňují zlomky řeckých propemptik s autorčíným překladem.

Tato struktura vhodně odpovídá jak tématu, tak (poměrně tradiční) metodě, kterou si autorka zvolila: v úvodních částech definuje propemptikon a popisuje jeho podoby v předchozí literární tradici, v hlavní části pak tento ideální rámeček používá jako výchozí bod pro srovnání s Horatiovým originálním využitím formálních prvků tohoto žánru ve zmíněných třech básních. Její interpretace se nicméně neomezuje na tento jediný aspekt, nýbrž přechází v celostní výklad celé příslušné básně. V závěru se pak autorka k propemptiku vrací a zasazuje jeho využití do kontextu celého Horatiova lyrického díla. Právě závěr naznačuje cestu, jíž by se bylo zkoumání Lenky Prokopcové mohlo ubírat dál: nabízí se srovnání nejen s využitím formy paraklausithyra (jemuž se věnovala v předchozí dílčí práci a které na několika místech v diplomové práci zmiňuje), ale eventuelně i s dalšími lyrickými formami, které se ostatně objevují i v titulu. Jejich zkoumání, i velmi stručné, by překročilo rozsah obvyklý pro tento typ prací (práce je i tak poměrně rozsáhlá, samotný text má kolem 90 stran), nicméně pomohlo by ověřit autorčiny postřehy o Horatiově metodě, formulované na příkladech jedné či dvou vybraných forem. Zajímavé by také bylo zasazení tématu do teoretičtější roviny, zejména do teorie žánrů, které by autorce poskytlo metodologické instrumentarium např. k určení Horatiova místa vzhledem k dějinám celého žánru, eventuelně k jeho metodě „montáže“ žánrových tradic.

Obsahovým jádrem práce jsou shrnující interpretace zmíněných tří básní. Závěry jsou zde formulovány přehledně a srozumitelně, argumentace je vyložena přesvědčivým způsobem. S většinou představených závěrů a názorů je možné se bez jakýchkoli obtíží ztotožnit. Snad jen u *Epódy X* si nejsem jist, můžeme-li mluvit bez bližšího vysvětlení o „ironickém propemptiku“ (str. 28 *et passim*) – v čem jeho ironie spočívá? Podobně i u *Ódy*

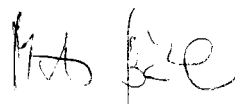
¹ V pasáži věnované teorii propemptika u pozdního rétora Menandra z Láodíkeie (str. 25n.) chybí zřetelné rozlišení mezi tradicí řečnickou, tedy prozaickou, jež reflektuje reálné situace, a básnickým propemptikem, které sice patří k žánrům příležitostné lyriky, nicméně zároveň může pracovat s básnickou fikcí (jak dobře ukazuje např. interpretace *Ódy III,27*, k níž autorka dospívá ke konci práce).

III,27 nevím, můžeme-li tak snadno odmítnout hypotézu (str. 83 *et passim*), že postava jménem *Galatea* má být Horatiovou bývalou milenkou (jakkoli celková interpretace navržená Lenkou Prokopcovou a vycházející z nejnovější literatury vyznívá velmi přesvědčivě) – pro tuto možnost by totiž mohly hovořit konotace tohoto mytologického jména, které není pouze spojeno s Danaovny, jak autorka opakovaně uvádí, ale také s příběhem o zamilovaném pastýři Polyfémovi, který patří ke slavným antickým erotickým příběhům a který se v římské poezii běžně vyskytuje (Vergilius, Ovidius).

Na závěr ještě dodávám, že grafická úprava diplomové práce je velmi pečlivá, překlepy jsou vzácné,² text je napsán čtivým a srozumitelným odborným stylem, který netrpí výraznějšími nešvary (snad jen tu a tam mírným nadužíváním pasiva či neshodných přívlastků, zřejmě ve snaze o co nejodbornější styl; občas se naopak vyskytuje výraz z jiné stylové roviny³) – je vidět, že autorčin zájem platil alespoň po nějakou dobu jejího studia také bohemistice.

Práce Lenky Prokopcové je důstojným uzavřením jejího studia klasické filologie a splňuje všechny nároky, které jsou na diplomovou práci kladeny. Proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 8. září 2010

Mgr. Martin Bažil, PhD.

---

² Viz nicméně *ne* místo *nec* na str. 38 (verš 12), *infamen* místo *infamem* na str. 46 (verš 45), hybridní tvar *Hekubé* na str. 70.

³ Viz např. „hnusný zápach“ a „smradlavý kozel“ (str. 35n.), občasné nadužívání zájmen „nějaký“ (např. pozn. 203 na str. 67).